

Z ETICKÉ KOMISE ČMPS

Etická komise předává další anonymizovaný výstup z projednané stížnosti.

Stížnost na jednání psychologa v kontextu vedení asistovaného styku

Stížnost podala matka nezletilého dítěte na jednání psychologa v kontextu revizního znaleckého posudku zadaného v rámci opatrovnického řízení.

I. Obsah stížnosti a vyjádření psychologa

Stěžující si uvádí, že psycholog:

- 1) ve znaleckém posudku uvedl, že matka zmanipulovala před vyšetřením dítěte tak, aby vyjadřovalo své přání být stále s matkou;
- 2) nezaznamenal průběh vyšetření zvukově, ačkoliv matka tak činit nemohla – matka podepsala prohlášení, že nebude nic nahrávat;
- 3) v případech, kdy se matka ohrazovala vůči otcovu jednání, psycholog vždy stál na straně otce:
 - 5leté dítě u otce musí cvičit a posilovat s lahvemi s vodou. Psycholog měl sdělovat, že jeho vnukové od malička aktivně sportovali a dnes jsou z nich krásní zdraví muži.
 - Otec neinformuje matku o výsledcích návštěv alergologa a nově nastavené léčbě.
 - Otec se odmítl finančně podílet na nákladném zubařském zákroku u dítěte. Psycholog měl sdělovat, že by na takový zákrok matce na místě otce také nepřispěl.
- 4) vinil matku ze zmanipulování dítěte a přerušil z tohoto důvodu vyšetření dítěte;
- 5) ve znaleckém posudku uvedl, že z výrazu matky poznal, že se matce nelíbí, že syn nakreslil na obrázku otce;
- 6) zneužívá a silně překračuje své pravomoci, upravuje si užívání testovacích metod a neřídí se manuálem k jednotlivým metodám; dále neupozornil na výrazné nedostatky prvního posudku (pozn. zpravodajky: vypracovaného jiným znalcem), ze kterého sám vycházel;
- 7) ve znaleckém posudku neuvedl postupy a výsledky testů; užívá zastaralé metody.

Psycholog informoval Etickou komisi ČMPS, že se může vyjadřovat pouze k těm bodům stížnosti, které nebyly předmětem znaleckého šetření a v nichž se tudíž necítí být vázán mlčenlivostí pramenící z jeho role znalce. K pracovnímu

spojenectví obecně konstatuje, že s matkou jednal vlídně, ostatně jako s ostatními klienty a pokud nesouhlasil před začátkem vyšetření s matčinou kritikou metod předchozího znalce, jehož posudek revidoval, neznamená to, že řízený pohovor matkou neproběhl v pozitivní atmosféře. To, že psycholog nesplnil očekávání matky a nezpochybnil revidovaný znalecký posudek a na základě revizního znaleckého šetření závěry předešlého znaleckého posudku zcela potvrdil, neznamená překročení etických norem.

Vyjádření psychologa k výše uvedeným bodům stížnosti

K bodu 1, 3 – zmanipulování dítěte před vyšetřením, předpojaté jednání vůči matce, stranění otci

Psycholog sděluje, že již při svém výslechu znalce před soudem vysvětlil, že projednávání tohoto tématu nebylo součástí tzv. řízeného rozhovoru v rámci znaleckého šetření, ale psychologovou odpovědí na matčinu kritiku metod použitých předchozím znalcem, kdy k tomuto rozhovoru psychologa s matkou došlo ještě před zahájením znaleckého šetření, které psycholog písemně podrobně zaznamenával.

K bodu 3 psycholog uvedl, že tvrzení matky o tom, co údajně sdělil, jsou zcela smyšlená a nepravdivá, stejně jako další tvrzení matky o výrocích psychologa týkajících se jeho synů a vnuků; alergologické a stomatologické léčby.

K bodu 4, 5 - zmanipulování dítěte před vyšetřením

Psycholog potvrzuje, že část sdělení matky sice odpovídá skutečnosti, ale poté matka přes nesouhlas psychologa přivedla po přerušení vyšetření dítě zpět do místnosti a kladla mu manipulativní otázky.

K bodu 6 - volba zastaralých metod, poupravený způsob užívání testových metod psychologem

Psycholog sděluje, že si nepoupravuje testové metody, že se řídí doporučenými postupy, které si osvojil v rámci postgraduálního a celoživotního vzdělávání; že se jedná o testy nabízené společnostmi, jako je Hogrefe Testcentrum, tedy testy osvědčené, často používané a nikoliv zastaralé.

K bodu 7 - chybějící postupy a výsledky testů v posudku

Psycholog uvádí, že není pravda, že v posudku chybí postupy a výsledky testů.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY ETICKÉ KOMISE A ODPOVĚDI PSYCHOLOGA

V souvislostech této stížnosti se jeví jako stěžejní otázky, koho považoval psycholog za svého klienta, jakou kvalitu mělo pracovní spojení se stěžující si a jak psycholog zohledňoval vícestranné smluvní pole. Z toho důvodu položila Etická komise ČMPS psychologovi doplňující otázky k povzbuzení jeho etické reflexe:

- 1) Jaká je zpětně Vaše reflexe pracovního spojení se stěžovatelkou?
- 2) Koho jste považoval za svého klienta?
- 3) Jak probíhala Vaše spolupráce se všemi zúčastněnými stranami?
- 4) Jak jste v kontextu opatrovnického sporu pracoval s vícestranným smluvním polem?
- 5) Jak rozumíte možné nevyváženosti smluvního pole?

Vyjádření psychologa k výše uvedeným bodům stížnosti

Ad 1) Jaká je zpětně Vaše reflexe pracovního spojení se stěžovatelkou?

Psycholog uvedl, že se stěžovatelkou neměl žádné pracovní spojení, neboť nebyla nikdy jeho klientkou; psycholog byl ustanoven znalcem a pověřen soudem zpracováním revizního znaleckého posudku, tedy vyšetřením matky, otce a jejich nezletilého dítěte. Psycholog dále vyjádřil svůj názor, že znalecký posudek musí být objektivní a nestranný a vytváření pracovního spojení s kýmkoliv z účastníků řízení by představovalo narušení této povinnosti.

Ad 2) Koho psycholog považoval za svého klienta?

Psycholog EK sdělil, že se jednalo o znalecký posudek, tudíž žádnému z účastníků řízení neposkytoval psychologické (psychoterapeutické, poradenské či jiné) služby – soud účastníkům řízení nařídil, aby se dostavili na znalecké šetření a poskytl znalci potřebnou součinnost – tudíž se nestali jeho klienty.

Ad 3) Jak probíhala spolupráce psychologa se všemi zúčastněnými stranami?

Ve své reakci psycholog uvádí, že jeho spolupráce se zúčastněnými stranami probíhala nestranně a standardním způsobem, při respektování všech etických pravidel. Oba účastníky řízení kontaktoval telefonicky a mailem, domluvil termín vyšetření rodičů i nezletilého dítěte v doprovodu obou rodičů, kdy nejprve pozoroval společnou hru s oběma rodiči, pak vyšetřil nezletilého bez jejich účasti. Oba rodiče psycholog vyšetřil stejnými metodami, použil stejné anamnestické dotazníky a stejné otázky při řízeném rozhovoru. Psycholog dále sděluje, že při vyšetření i stanovování závěrů respektoval etická pravidla svého oboru a zaměřoval se především na respektování práv nezletilého dítěte, a to především jeho práva na oba rodiče.

Ad 4) Jak psycholog pracoval v kontextu vypracování znaleckého posudku s vícestranným smluvním polem?

Dle psychologa vícestranné smluvní pole neexistovalo, neboť se nejednalo o smluvní vztah s účastníky řízení, tj. matkou a otcem; klientem psychologa byla instituce, což dle psychologa neznamená, že se k účastníkům řízení choval v rozporu s etickými principy své profese či jinak, než by se k nim choval, kdyby byli jeho klienty; v rámci nestrannosti nemůže psycholog uzavírat pracovní spojení se žádnou ze stran, znalecká činnost se podstatně liší od psychologických služeb individuálnímu klientovi či rodině.

Ad 5) Jak rozumí psycholog možné nevyváženosti smluvního pole?

Psycholog se odkazuje na své odpovědi na předchozí otázky.

II. STANOVISKO ETICKÉ KOMISE ČMPS

1. Souvislosti vícestranného smluvního pole a pracovního spojení

Etická komise zastává názor, že psycholog slučuje pozici zadavatele a klienta. Za klienta ve své reflexi spolupráce označil psycholog soud, který revizní posudek zadal. Ačkoliv při vypracování revizního posudku psycholog přímo spolupracoval s matkou a dalšími osobami, nepovažoval je za klienty, a tudíž nebyl s matkou v pracovním spojení – z tohoto důvodu psycholog nedoceňoval rozdílnost zájmů ve vícestranném smluvním poli „účastníků řízení“.

Podle Etického kodexu psychologické profese:

Klientem rozumíme osobu v přímé péči / v přímém kontaktu s psychologem, tedy i osobu, na níž je ustanoveným znalcem vypracováván znalecký posudek.

Zadavatelem rozumíme objednavatele psychologovy práce.

Vícestranným smluvním polem rozumíme situace, kdy psychologovu práci s jeho protějškem objednává třetí strana (zadavatel) anebo kdy psycholog spolupracuje s jednotlivci v kontextu rodiny, skupiny, případně se o odborném tématu vyjadřuje veřejně.

Psycholog si vysvětluje podání stížnosti tím, že nesplnil očekávání stěžovatelky, neboť nezpochybnil znalecký posudek, který revidoval. To je jistě možné. Etická komise přesto psychologovi doporučuje, aby stížnost bral i jako možnou odezvu na svoji práci a příležitost k reflexi.

Podle Etického kodexu psychologické profese rozpoznává psycholog vícestranné smluvní pole a do velké míry zodpovídá za pracovní spojení důvěry vznikající smluvně i podobou vztahového a komunikačního vyladění.

Postoj psychologa v průběhu projednávání stížnosti zůstal setrvalý, jeho pohled na kontext vícestranného smluvního pole a pracovního spojení se nezměnil. Doporučujeme proto, aby psycholog v podobných situacích považoval za své klienty i všechny osoby, které vyšetřuje v rámci zadaného znaleckého posudku, a reflektoval vztah, který s nimi má.

Etická komise doporučuje psychologovi věnovat větší pozornost vícestrannému smluvnímu poli a pracovnímu spojení v jeho rámci.

K tomuto bodu lze vztáhnout bod III. Etického kodexu

III.1 Zájmové pole

- a) Psycholog si je vědom, v zájmu koho jedná, a tento zájem jasně pojmenovává. Chrání práva a oprávněné zájmy klienta.*
- b) Uvědomuje si, v jakém zájmovém poli se pohybuje, a rozpoznává, kdy je na místě dojednat vícestrannou písemnou smlouvu.*
- d) Nahlíží možný střet zájmů a postupuje tak, aby zájmy zpřehlednil a eticky správně se v jejich středu rozhodl.*

III.3 Pracovní spojení a jeho ochrana

- a) Psycholog chrání pracovní spojení a podporuje vzájemnou důvěru. Varuje se proto situací, které by mohly vzájemnou důvěru narušit a pracovní spojení poškodit, ať jde o narušení smluvní nebo citové podstaty spojení.*

2. Etická komise se vyjadřuje též k jednotlivým bodům stížnosti:

Bod 1. Informace ve znaleckém posudku, že si matka předem prostudovala metodiku a zmanipulovala před vyšetřením dítě, aby nakreslilo obrázek tak, že chce být stále s matkou.

Bod 4. a 5. Výroky psychologa o zmanipulování dítěte matkou před psychologickým vyšetřením pro účely vypracování soudně znaleckého posudku.

Psycholog se měl vyjádřit ve smyslu, že matka manipulovala dítě jednak proti otci, jednak tak, aby prováděné vyšetření vyznívalo ve prospěch matky a jejího vztahu se synem.

Tuto informaci měl psycholog také stvrdit u soudu, když se odkazoval na svůj rozhovor s matkou. Stěžující si poukazuje na to, že v části znaleckého posudku, která je věnovaná řízenému rozhovoru psychologa s matkou, žádná taková informace uvedena není.

Psycholog sdělil, že tyto informace nebyly součástí řízeného rozhovoru s matkou, neboť spadaly do části rozhovoru ještě před zahájením znaleckého šetření. Tyto informace o zmanipulování dítěte a prostudování si metod matkou tudíž nebyly písemně zahrnuty v příslušné části znaleckého posudku, jak poukazuje stěžující si. Lze se domnívat, že takový postup je pro stěžující si přinejmenším matoucí.

Etická komise doporučuje psychologovi vymezovat jednoznačně a pro klienta srozumitelně jednotlivé fáze jeho práce tak, aby nedocházelo k nedorozumění mezi klientem a psychologem, a ověřovat si, že klient těmto sdělením správně porozuměl. Stejnou pozornost je třeba věnovat orientaci klienta v tom, ze kterých částí rozhovoru budou či nebudou informace využité. Tyto dohody tvoří smluvní část pracovního spojení.

Bod 2. Očekávání matky, že si psycholog pořídí zvukový záznam z vyšetření, když si ho sama pořídít nesměla.

Psycholog dal stěžující si podepsat, že si nebude pořizovat záznamy z vyšetření. Zdůvodnil to ochranou metod. Stěžující si pravděpodobně očekávala, že si psycholog pořídí zvukový záznam mimo jiné za účelem ochrany objektivity, nestrannosti a dohledatelnosti dat.

Etická komise doporučuje v tomto bodě psychologovi věnovat obecně větší pozornost vyjednávání rámce spolupráce a informování klienta i o způsobu zaznamenávání průběhu vyšetření. To znamená věnovat se smluvnímu základu pracovního spojení.

Etický kodex psychologické profese se k těmto otázkám vztahu např. v kapitole III. Profesionální vztah a v kapitole IV.1 Kontraktování a informovaný souhlas a IV. 4 Ochrana a uchovávání dokumentace:

- psycholog usiluje o vyjednané pracovní spojení (kap. III).
- psycholog plně informuje zúčastněné strany a uznává jejich svobodu rozhodovat o sobě podle vlastní vůle, preferencí a práv (bod IV. 1 a).

- psycholog vyjednává s klientem či vícestranně kontrahuje, jak, kde, kým a jak dlouho bude dokumentace uchovávaná (bod IV. 4. c).

Bod 3. Předpojaté jednání psychologa vůči matce

Psycholog podle stěžující si stál v částech rozhovoru, v nichž se matka ohrazovala vůči otcovu jednání, vždy na straně otce.

Předpojaté jednání psychologa se z pohledu stěžující odráží v několika poznámkách psychologa k tomu, vůči čemu se matka ohrazovala (synovo nadměrné cvičení u otce, nedostatečné informování otcem o synově zdravotním stavu, otcovo nepodílení se na vícenákladech na stomatologickou péči).

V tomto bodě se informace od stěžující si a od psychologa liší.

Etická komise doporučuje psychologovi věnovat v opatrovnickém kontextu pozornost nejen osobnostem (rozvádějících se či rozvedených) rodičů, ale i jejich vztahu, který se promítá do psychologického posuzování.

Bod 6. a bod 7. Volba a vyhodnocení psychologických metod

Matka uvádí, že psycholog zneužívá a silně překračuje své pravomoci, poupravuje si užívání testovacích metod, neřídí se manuálem k jednotlivým metodám, neuvádí výsledky testů, užívá zastaralé metody.

K tomuto bodu lze vztáhnout bod IV. 2 b) Etického kodexu psychologické profese:

Psycholog plně zodpovídá za používání ověřených a kvalitních psychologických (výzkumných, výukových, diagnostických, intervenčních) metod a za dodržování příslušných standardů a doporučených postupů při výzkumu, výuce, vyšetření i zvolené intervenci.

Z vyjádření psychologa je znát, že usiluje o solidní využívání ověřených metod. Pro vypracování znaleckého posudku použil testy nabízené uznávanými společnostmi a dle svého sdělení ke všem metodám absolvoval příslušná akreditovaná školení.

Téma přiléhavosti a/či zastaralosti metod pro psychologické posuzování v rámci opatrovnických sporů je třeba nejprve diskutovat v psychologické obci.

Etická komise přesto již nyní nabízí psychologovi možnost kriticky reflektovat, zda využití testů osobnosti obecně a uvedených konkrétně

přispívá v rámci opatrovnických sporů k jejich řešení, což je důvod, proč soud posudky zadává.

Psycholog se svém vyjádření uvádí, že není pravda, že ve znaleckém posudku, který vypracoval, chybí postupy a výsledky testů. Etická komise ve svých postupech při řešení stížnosti nevychází z přímého prostudování znaleckých posudků. Etická komise se spoléhá na sdělení psychologa, že ve vypracovaném revizním znaleckém posudku uvedl výsledky použitých metod. Uvádění výsledků testových metod v soudně znaleckém posudku je z pohledu Etické komise doporučenou a zaběhlou praxí.

V bodě 6 a 7 se tak sdělení stěžovatelky a psychologa rozchází. Etická komise se proto nemůže vyjádřit, zda v tomto bodu došlo či nedošlo k porušení Etického kodexu.

Zpracovala PhDr. Zora Dušková

členka Etické komise ČMPS pověřená šetřením stížnosti v této věci

Z korespondence Etické komise

Dobrý den,

ve Čtvrtletním zpravodaji Českomoravské psychologické společnosti č. 123/2020 jsem si prostudoval stanovisko Etické komise ke stížnosti na práci psychologa v rámci znaleckého posudku ve věci opatrovnického sporu o dítě, které zpracovávala dr. Hedvika Boukalová společně s dr. Ivanou Slavíkovou (str. 11-15).

Povšimnul jsem si, že Etická komise se často zabývá stížnostmi v rámci tzv. vícestranného smluvního pole. Na str. 14 ve 3. odstavci v bodu a) se uvádí, že „Psycholog si je vědom, v zájmu koho jedná, a tento zájem jasně pojmenovává. Chrání práva a oprávněné zájmy klienta“. Ale: „Klientem jsou podle Etického kodexu psychologické profese ti, s nimiž má psycholog přímý kontakt“ (str. 14, 2. odstavec). Dle stanoviska Etické komise má psycholog „seznámit ... klienta s výstupy jednotlivých metod jako podkladem vlastního odborného usuzování ...“ (tamtéž).

S vícestranným smluvním polem se lze setkat nejen v oblasti znaleckých posudků, ale zřejmě také v psychologii práce, kdy psycholog práce jedná ve prospěch organizace, např. v rámci posuzování psychické způsobilosti k výkonu zaměstnání. Jako příklad uveďme profese operátorů sekundárního okruhu v jaderné elektrárně, řídicích letového provozu, strážných ve vězeňské službě, policistů, profesionálních řidičů motorových vozidel nebo strojvedoucích.

V této souvislosti si dovoluji vznést zdvořilý dotaz. Jestliže jsou uchazeči o toto povolání rovněž považováni za klienty, měli by být po vyšetření seznámeni „s výstupy jednotlivých metod jako podkladem vlastního odborného usuzování“ psychologa? Pokud např. dotyčný uchazeč nevyhoví pro nepříznivé osobnostní charakteristiky (agresivita, impulsivita, nedisciplinovanost, sklony k rizikovému chování aj.), má být o těchto charakteristikách coby výstupu psychodiagnostických metod informován?

Dotazuji se tak proto, že v řadě profesí má uchazeč právo odvolat se proti stanovisku a žádat opakované vyšetření jiným psychologem. V případě práce na železnici lze 2x absolvovat vyšetření u Správy železnic a následně 2x u Českých drah (resp. DVI), přičemž některé metody jsou vzhledem k zaměření obou podniků identické. Zamýšlím se nad tím, zda bude druhé (opakované) psychologické vyšetření spolehlivé, jestliže po prvním vyšetření uchazeči sdělíme důvody odmítnutí a tím současně návod ke korekci odpovědí při vyšetření budoucím, nejen např. pro administraci dotazníků, ale také v rámci rozhovoru. Měl by klient-uchazeč znát výsledky jednotlivých škál testů agresivity nebo být obeznámen s tendencí jevit se v lepším světle na základě MMPI-2?

Domnívám se, že pokud bude nezpůsobilý uchazeč na danou pozici přijat na základě korekce svých odpovědí, může tak psycholog způsobit újmu tomu, „v zájmu koho jedná“, např. organizaci, jejíž bezproblémový chod stojí na spolehlivých zaměstnancích v exponovaných profesích. Děkuji a zdravím.

Vážený pane kolego,

těší nás, že věnujete pozornost sdělením ve Zpravodaji ČMPS. Etická komise ČMPS touto formou podporuje etickou citlivost a rozvoj psychologické profese v České republice.

Ptáte se, zda by uchazeči o povolání měli být po vyšetření seznámeni s výstupy jednotlivých metod jako s podkladem vlastního odborného usuzování psychologa. Pochybujete, jestli bude druhé (opakované) psychologické vyšetření spolehlivé, jestliže po prvním vyšetření uchazeči sdělíme důvody odmítnutí a tím současně návod ke korekci odpovědí při vyšetření budoucím, nejen např. pro administraci dotazníků, ale také v rámci rozhovoru. Píšete také, zda by měl klient – uchazeč znát výsledky jednotlivých škál testů agresivity nebo být obeznámen s tendencí jevit se v lepším světle na základě MMPI-2.

V souladu s článkem IV. Průběh spolupráce Etického kodexu psychologické profese (konkrétně s odstavci 2 - Formulace cílů spolupráce a odpovídající užití psychologických metod a 3 - Seznamování s výsledky spolupráce a podávání písemných zpráv) odpovídáme na Vaše otázky ANO. Psycholog by měl klienta seznamovat s výsledky své činnosti, interpretovat hodnoty dosažené v jednotlivých testech či závěry z rozhovoru. Domníváme se, že je v souladu s profesní etikou poskytnout klientovi zpětnou vazbu z vyšetření. Je na rozhodnutí psychologa, jak podrobně bude klienta informovat. Například analýza jednotlivých položek, resp. odpovědí v testech či

rozhovoru, by mohla být návodná. Ale seznámení se závěry vyšetření ani sdělení konkrétních hodnot v jednotlivých testech (pokud na tom klient trvá) není pro klienta informací, jak reagovat při opakovaném vyšetření.

Jednání v zájmu klienta, které také zmiňujete a je součástí etického kodexu, neznamená účelovou korekci klientových odpovědí, a tudíž nedeformuje průběh výběrového řízení. Zároveň nikterak nezasahuje do zájmu organizace přijímat vhodné uchazeče. Tím, že klientovi nedáváme instrukce, jak výsledky ovlivnit, chráníme i profesi psychologa.

S pozdravem za Etickou komisi ČMPS

Petra Špačková

Příspěvek EK ČMPS rozšiřující odpověď na dotaz:

Sdělení výsledků psychologického vyšetření či v obecnější rovině poskytování informací o výsledcích psychologického vyšetření je jednou z klíčových odborných kompetencí psychologa. Zahrnuje ústní interpretaci či písemný výstup z psychologického vyšetření. Etický kodex psychologické profese tyto oblasti pokrývá zejména v části IV.3 „Seznamování s výsledky spolupráce a podávání písemných zpráv“, plynule lze také navázat částí IV.4 „Ochrana a uchovávání dokumentace“.

Při poskytování informací z psychologického vyšetření může psycholog řešit celou řadu etických dilemat. Pro někoho může být obtížné sdělování negativního závěru, pro jiného může být náročné sdělování informací v případě vícestranného smluvního pole a další pak zvažuje samotný rozsah sdělovaných informací, které má klientovi poskytnout. Jistě bychom našli řadu dalších témat, která mohou být pro psychologa v situaci sdělování výsledků psychologického vyšetření náročná. Pro ošetření možných rizik či potenciálních budoucích konfliktů a nekomfortních situací nabízíme několik doplňujících námětů v návaznosti na výše uvedené části Etického kodexu psychologické profese.

- Při vyjednávání zakázky psycholog usiluje o to, aby obsahovala i ujednání o způsobu sdělení informací z psychologického vyšetření posuzované osobě. Předkládá odborné argumenty podporující poskytování informací z psychologického vyšetření. Pokud zadavatel toto neakceptuje, psycholog má právo takovou zakázku odmítnout.
- V případě vícestranného smluvního pole psycholog vyjednává způsob i formu sdělení informací z psychologického vyšetření pro všechny dotčené strany, přičemž způsob i forma pro každou ze stran se může lišit a odrážet tím její specifika.

- Psycholog respektuje právo posuzované osoby na seznámení s výsledky psychologického vyšetření.
- Psycholog respektuje platnou legislativu ve vztahu k ochraně osobních a citlivých údajů.
- Posuzovaná osoba je před zahájením psychologického vyšetření psychologem seznámena s tím, jakou formou jí budou výsledky sděleny, co bude výstupem z psychologického vyšetření, kdo písemný výstup obdrží a jakým způsobem je nakládáno s jejími údaji.
- Psycholog seznamuje posuzovanou osobu s možnými důsledky negativního závěru. Zároveň seznamuje s možnostmi odvolání a přezkumu psychologického vyšetření.
- Psycholog seznamuje posuzovanou osobu o možnosti odmítnout psychologické vyšetření, včetně případných důsledků takového rozhodnutí.
- Úkolem psychologa je zvážit, jaké informace a jakou formou je posuzované osobě sdělí. Brání tomu, aby přílišná míra otevřenosti posuzované osobě spíše neublížila.
- Při sdělování výsledků psychologického vyšetření psycholog dbá o srozumitelnou interpretaci, používá slovník blízký posuzované osobě, omezuje používání odborných termínů. Ověřuje si, zda posuzovaná osoba informacím rozumí, nabízí možnost k dotazům.
- Při vyjednávání zakázky psycholog dbá o přesnou specifikaci písemných výstupů (forma, účel, rozsah ad.). Rozsah zprávy může být od minimalistického závěru (způsobit x nezpůsobit; doporučen x nedoporučen apod.), přes stručný popis hlavních zjištění až po rozsáhlé písemné sdělení.
- Pokud přichází v úvahu možný přezkum psychologického vyšetření či kontrolní psychologické vyšetření je na místě, aby zpráva obsahovala výčet použitých metod včetně dosažených hodnot.
- V případě jakýchkoliv pochybností či nejistoty při poskytování informací z psychologického vyšetření využívá psycholog supervizi, intervizi i poradu s kolegy.

Ke zmiňovaným ustanovením etického kodexu se také váží tato konkrétní doporučení:

- Písemné zprávy vždy obsahují: účel zprávy; popis, kdo, kdy ji podává, komu, proč; závěry a jejich zdůvodnění; datum, podpis.
- Příklady: Nelze se např. vyjadřovat o lidech a vztazích mezi nimi, pokud tyto lidi a vztahy psycholog neměl příležitost pozorovat, případně vyšetřit. Nelze opomíjet společenský vývoj k inkluzi a odpovídat na otázky soudu (např.

v pozici soudního znalce v řízení o omezení svéprávnosti), pokud tento vývoj nezohledňují.

- Dokumentace umožňuje sledovat s klientem dosahování dohodnutých cílů, kontrolovat dohodnuté rozložení zodpovědnosti a moci, přezkoumávat diagnostické výsledky, sledovat výzkumná data, opakovat pokus atp.
- Podílí-li se psycholog na výběru uchazečů o místo ve firmě a data jsou shromažďována a uchovávána u této firmy, má psycholog trvat na písemné vícestranné dohodě vyjadřující zodpovědnosti a práva všech stran. To znamená mj. jasně stanovit, jakou kontrolu bude mít psycholog nad užitím výsledků testů a jakou jeho klient (v tomto případě uchazeč o místo) nad údaji o své osobě a nad výsledky, kterého se ho týkají – například proto, aby bylo možné výsledky přezkoumat.

Zpracovala Lenka Vybíralová ve spolupráci se členy EK ČMPS.